

UCHWAŁA Nr XV/86/2011
RADY POWIATU WŁOSZCZOWSKIEGO

z dnia 28 grudnia 2011 r.

**w sprawie przyjęcia Powiatowego Programu Przeciwdziałania Przemocy
w Rodzinie oraz Ochrony Ofiar Przemocy w Rodzinie w Powiecie Włoszczowskim
na lata 2012-2016**

Na podstawie art. 12, pkt. 11 ustawy z dnia 5 czerwca 1998 r. o samorządzie powiatowym (tekst jednolity Dz. U. z 2001r.: Nr 142 poz. 1592 z późn. zm.: Dz.U z 2002 r. Nr 23 poz. 220, Nr 62 poz. 558, Nr 113 poz. 984, Nr 153 poz. 1271, Nr 200 poz. 1688, Nr 214 poz. 1806; Dz.U. z 2003r.: Nr 162 poz. 1568; Dz.U. z 2004r. Nr 102 poz. 1055, Dz.U. z 2007 r. Nr 173 poz. 1218, Dz.U. z 2008r. Nr 180 poz. 1111, Nr 223 poz. 1458, Dz.U. z 2009r.: Nr. 92 poz. 753; Dz.U. z 2010r.: Nr 28 poz. 142 i 146, Nr 106 poz. 675), art. 6 ust 1, ust. 3 pkt. 1 ustawy z dnia 29 lipca 2005 r. o przeciwdziałaniu przemocy w rodzinie (Dz.U. z 2005 r. Nr 180, poz. 1493, z późn. zm.: Dz.U. z 2009 r., Nr 206, poz. 1589; Dz.U. z 2010 r., Nr 28, poz. 146; Dz.U. z 2010 r., Nr 125, poz. 842) Rada Powiatu Włoszczowskiego uchwala, co następuje:

§ 1

Przyjmuje się Powiatowy Program Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie oraz Ochrony Ofiar Przemocy w Rodzinie w Powiecie Włoszczowskim na lata 2012-2016 w brzmieniu stanowiącym załącznik do niniejszej uchwały.

§ 2

Wykonanie uchwały powierza się Zarządowi Powiatu.

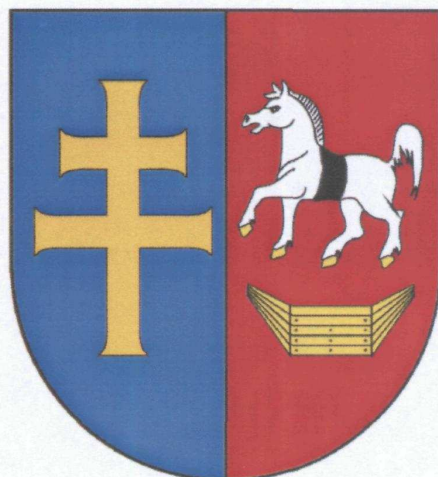
§ 3

Uchwała wchodzi w życie z upływem 14 dni od daty ogłoszenia w Dzienniku Urzędowym Województwa Świętokrzyskiego.

Przewodniczący Rady Powiatu

Jarosław Ratusznik

POWIATOWY PROGRAM
PRZECIWDZIAŁANIA PRZEMOCY
W RODZINIE ORAZ OCHRONY
OFIAR PRZEMOCY W RODZINIE
NA LATA 2012 – 2016

POWIAT WŁOSZCZOWSKI

SPIS TREŚCI

Wstęp	3
I: Przemoc w rodzinie – podstawy teoretyczne i aspekty prawne	4
1.1. Definicja przemocy w rodzinie	4
1.2. Rodzaje przemocy w rodzinie	4
1.3. Cykle przemocy w rodzinie	5
1.4. Skutki przemocy w rodzinie	6
1.5. Przemoc w rodzinie w kontekście wybranych zagadnień prawa międzynarodowego	6
1.6. Przemoc w rodzinie w świetle przepisów polskiego prawa	7
1.7. Obowiązki organów administracji rządowej i samorządowej w przeciwdziałaniu przemocy w rodzinie na szczeblu powiatowym	11
Bibliografia	12
II: Diagnoza problemu przemocy w rodzinie i zasobów instytucjonalnych w powiecie włoszczowskim	13
2.1. Diagnoza problemu przemocy w rodzinie w powiecie włoszczowskim na podstawie dostępnych danych statystycznych	13
2.1.1. Zjawisko przemocy w rodzinie na podstawie analizy danych Komendy Powiatowej Policji we Włoszczowie	13
2.1.2. Zjawisko przemocy w rodzinie na podstawie analizy danych Wydziału Karnego Sądu Rejonowego we Włoszczowie i Prokuratury Rejonowej we Włoszczowie	14
2.1.3. Zjawisko przemocy w rodzinie na podstawie analizy danych Powiatowego Centrum Pomocy Rodzinie we Włoszczowie	16
2.2. Diagnoza zasobów instytucjonalnych w powiecie włoszczowskim	17
2.3. Analiza SWOT sytuacji w powiecie włoszczowskim pod kątem przeciwdziałania przemocy w rodzinie	21
III: Cele Programu	22
IV: Założenia Programu	22
4.1. Podstawowe nurty działań w zakresie zapobiegania przemocy w rodzinie	22
4.2. Podstawa prawna Programu	23
4.3. Realizatorzy Programu	24
V: Działania uprzedzające, interwencyjne, wspierające i edukacyjno-korekcyjne realizowane w ramach Programu	24
VI: Harmonogram działań podejmowanych w ramach realizacji celów operacyjnych Programu	25
VII: Zadania Powiatowego Centrum Pomocy Rodzinie w zakresie działań określonych ramami Programu	29
VIII: Przewidywane efekty realizacji Programu	31
IX: Sposób monitorowania i sprawozdawczości	31
X: Czas realizacji Programu	31
XI: Źródła finansowania Programu	31
Załącznik nr 1. Ramowy program korekcyjno-edukacyjny wobec osób stosujących przemoc w rodzinie realizowany przez Powiatowe Centrum Przemocy Rodzinie	32

WSTĘP

Powiatowy Program Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie oraz Ochrony Ofiar Przemocy w Rodzinie na terenie powiatu włoszczowskiego na lata 2012 - 2016 jest realizacją art. 6 ust. 3 i 4 Ustawy z dnia 29 lipca 2005 roku o przeciwdziałaniu przemocy w rodzinie (Dz.U.2005. nr 180 poz. 1493 z późn. zm.). Głównym celem Programu jest ograniczenie skali problemu i skutków przemocy domowej, bowiem przemoc, jak twierdzi Hanna Dorota Sasal (2005), może być zarówno następstwem, jak i przyczyną dysfunkcji w rodzinie i bez wątpienia należy zaklasyfikować ją do kategorii zachowań negatywnych o dużej szkodliwości społecznej.

Jednym z celów Programu, wartym szczególnego podkreślenia, jest podnoszenie świadomości społecznej na temat przyczyn i skutków przemocy w rodzinie. Realizacja tego celu jest bardzo istotna z uwagi na fakt, że mimo, iż coraz więcej mówi się o zjawisku przemocy w rodzinie, to w świadomości społecznej wciąż funkcjonuje wiele niebezpiecznych mitów i stereotypów na ten temat. Przykładowo stereotyp „Przemoc w rodzinie to prywatna sprawa, nikt nie powinien się wtrącać”, powoduje, iż ludzie wciągnięci w sytuację przemocy nie szukają pomocy na zewnątrz, a świadkowie przemocowych zachowań ignorują je, wzmacniając tym samym poczucie bezkarności u sprawców. To tylko jeden przykład destrukcyjnych przekonań społeczeństwa, jednakże należy zaznaczyć, iż jest ich wiele, co niewątpliwie prowadzić może do bardzo poważnych konsekwencji, także społecznych.

W świetle powyższego zasadnym staje się opracowanie celów szczegółowych Programu, które odnosić się będą do **całego systemu** zapobiegania i zwalczania przemocy w rodzinie, a co za tym idzie realizowane będą przez wszystkie instytucje i organizacje zobligowane do podejmowania działań na rzecz zapobiegania oraz zwalczania przemocy w rodzinie na terenie Naszego Powiatu. Nie ulega bowiem wątpliwości, iż podejmowanie kompleksowych, wielopoziomowych działań ukierunkowanych zarówno na ochronę ofiar przemocy, jak i na edukowanie oraz korygowanie niepożądanych postaw i zachowań osób stosujących przemoc, a także skoordynowana i sprawna współpraca międzyinstytucjonalna jest warunkiem niezbędnym realizacji celu głównego Programu.

I PRZEMOC W RODZINIE – PODSTAWY TEORETYCZNE I ASPEKTY PRAWNE

1.1. Definicja przemocy w rodzinie

Przemoc w rodzinie to *działanie lub zaniechanie dokonywane w ramach rodziny przez jednego z jej członków przeciwko pozostałym z wykorzystaniem istniejącej lub stworzonej przez okoliczności przewagi sił lub władzy, godzące w ich prawa lub dobra osobiste, a przede wszystkim w ich życie i zdrowie (fizyczne lub psychiczne), które powoduje u nich szkody lub cierpienie* (za Mellibruda 2009, s. 10). To tylko jedna z definicji przemocy w rodzinie, jest ich bowiem wiele, jednakże powszechnie przyjmuje się, iż jest to działanie:

- a. intencjonalne, czyli zamierzone oraz skierowane przeciwko innym członkom rodziny (celem jest zdobycie kontroli nad członkami rodziny);
- b. naruszające prawa i dobra osobiste osób doznających przemocy;
- c. wykorzystujące wyraźną przewagę sił;
- d. powodujące ból i cierpienie.

W definicji ustawowej¹ nie mogło zabraknąć powyższych elementów, toteż przemoc w rodzinie należy rozumieć jako:

„jednorazowe albo powtarzające się umyślne działanie lub zaniechanie naruszające prawa lub dobra osobiste osób wymienionych w pkt. 1², w szczególności narażające te osoby na niebezpieczeństwo utraty życia, zdrowia, naruszające ich godność, nietykalność cielesną, wolność, w tym seksualną, powodujące szkody na ich zdrowiu fizycznym lub psychicznym, a także wywołujące cierpienia i krzywdy moralne u osób dotkniętych przemocą.

1.2. Rodzaje przemocy w rodzinie

Przemoc w rodzinie może przybierać różne formy:

- **Przemoc fizyczna** to wszelkie działania polegające na użyciu siły i prowadzące do naruszenia nietykalności cielesnej, np. bicie, uderzanie przedmiotami, szarpanie (za włosy/ ubranie), popychanie, odpychanie, obezwładnianie, policzkowanie, izolowanie od świata zewnętrznego, duszenie, kopanie, wykręcanie rąk, oparzenie, itp.
- **Przemoc psychiczna** to sprawowanie przez sprawcę kontroli psychologicznej nad ofiarą, to umyślne działania wykorzystujące mechanizmy psychologiczne, powodujące zachwianie pozytywnego obrazu własnej osoby u ofiary, obniżenie u niej poczucia własnej wartości, pojawienie się stanów lękowych i nerwicowych, np. wyśmiewanie

¹ Ustawa z dnia 29 lipca 2005 r. o przeciwdziałaniu przemocy w rodzinie (Dz.U.05.180.1493 z późn. zm.)

² **osoba najbliższa** w rozumieniu art. 115 § 11 ustawy z dnia 6 czerwca 1997 r. - Kodeks karny (Dz. U. Nr 88, poz. 553, z późn. zm.) tj. „małżonek, wstępny, zstępny, rodzeństwo, powinowaty w tej samej linii lub stopniu, osoba pozostająca w stosunku przysposobienia oraz jej małżonek, a także osoba pozostająca we wspólnym pożyciu”, a także inną osobę wspólnie zamieszkującą lub gospodarującą;

poglądów, religii, pochodzenia, narzucanie własnych poglądów, karanie przez odmowę uczuć, zainteresowania, szacunku; grożenie (pozbawienia zdrowia/ życia/ własnym samobójstwem), grożenie niebezpiecznymi narzędziami, ubliżanie, ośmieszanie, używanie wyzwisk, zastraszanie, szantażowanie, kontrolowanie, znęcanie się nad zwierzęciem domowym, itp.

- **Przemoc seksualna** polega na wymuszaniu określonych zachowań w celu zaspokojenia potrzeb seksualnych sprawcy, np. wymuszanie pożycia seksualnego, wymuszanie nieakceptowanych praktyk seksualnych, wymuszanie seksu z osobami trzecimi, sadystyczne formy współżycia seksualnego, krytyka zachowań seksualnych partnera, demonstrowanie zazdrości, itp.
- **Przemoc ekonomiczna** to działania prowadzące do całkowitego finansowego uzależnienia ofiary od sprawcy, np. nieprzekazywanie pieniędzy na utrzymanie, wynoszenie sprzętu domowego w celu sprzedaży, niszczenie rzeczy osobistych, demolowanie mieszkania, przywłaszczenie sobie pieniędzy/mienia, zaciąganie kredytów, obciążających również os. doznającą przemocy, wymuszanie pieniędzy, uniemożliwienie podjęcia pracy, itp.

1.3. Cykl przemocy domowej

Przemoc w rodzinie zwykle powtarza się według określonych prawidłowości. W cyklu przemocy wobec bliskich można za L. Walker (1979) wyróżnić trzy następujące po sobie fazy:

- i. Faza narastania napięcia
Zachowanie osoby stosującej przemoc charakteryzuje się napięciem i stałym poirytowaniem. Nawet drobniaczek może wywołać awanturę. Starasz się wtedy załagodzić sytuację, uspokoić partnera i nie dopuścić do kłótni. Starasz się wszystko robić jak należy. Jednak narastające napięcie prowadzi często u ciebie do różnych dolegliwości, często nie wytrzymujesz i sam/a prowokujesz atak, by „mieć to już za sobą”.
- ii. Faza ostrej przemocy
Osoba stosująca przemoc jest gwałtowna, wpada w szał i wyładowuje się. Niezależnie od tego jak się starasz, jej gniew narasta. Skutki tej eskalacji mogą być tragiczne – poważne zranienie, pobicie, złamania, a nawet śmierć. Często wtedy decydujesz się szukać pomocy.
- iii. Faza miodowego miesiąca
Po wyładowaniu się często osoba stosująca przemoc zdaje sobie sprawę, iż zrobiła źle i stara się to naprawić, przeproszając cię i obiecując, że to już się nie powtórzy. Usprawiedliwia swoje zachowanie, szuka wytłumaczenia, staje się inną osobą, okazuje ciepło, miłość i troskę. Zaczynasz wierzyć, że partner się zmienił, że odąd wszystko będzie dobrze. Jednak on/a się nie zmienia, faza ta wkrótce przemija i wszystko zaczyna się od nowa, znowu mamy do czynienia z fazą pierwszą.

1.4. Skutki przemocy w rodzinie

Tabela nr 1. Konsekwencje doświadczania przemocy w rodzinie

KONSEKWENCJE DOŚWIADCZANIA PRZEMOCY W RODZINIE	
DOROŚLI	Obrażenia ciała, choroby somatyczne związane ze stresem (ból głowy, żołądka, w krzyżu, w stawach oraz inne dolegliwości), przygnębienie, smutek, obojętność, depresja, niepokój, niekontrolowane wybuchy płaczu, śmiechu, czy agresji, zmienność nastrojów, decyzji, niepewność, stany lękowe, w tym lęk przed bliskością, nieufność, poczucie zagrożenia, niska samoocena, kłopoty z zasypianiem, koszmary nocne, kłopoty z koncentracją, zwiększone spożycie środków psychoaktywnych, zaprzeczanie, obwinianie się, bezradność, adaptacja do przemocy
DZIECI	- fizyczne: urazy wewnętrzne, kalectwo, uszkodzenie wzroku, urazy mózgu; - zdrowotne zw. z życiem seksualnym i układem rozrodczym: bezpłodność, zaburzenia ginekologiczne, dysfunkcje seksualne, choroby przenoszone drogą płciową; - dla zdrowia psychicznego: depresja, tendencje samobójcze, samookaleczenia, zaburzenia lękowe, opóźnienie w rozwoju, niska samoocena; - długoterminowe: zespół jelita drażliwego, choroba niedokrwienna serca. Chłopiec uczy się agresji w stosunku do kobiet, dziewczynka uczy się, że być kobietą znaczy być bitą i poniżaną, uczą się, że przemoc jest jedynym i skutecznym sposobem rozwiązania konfliktów Inne: wagarowanie, trudności w nauce, trudności w koncentracji uwagi, ucieczki z domu, prostytutka, nadużywanie alkoholu, papierosy, narkotyki,
SPOŁECZNE	Destrukcja całego systemu rodzinnego, ryzyko dziedziczenia wzorów zachowań przemocowych przez dzieci i powielania ich w dorosłym życiu.

1.5. Przemoc w rodzinie w kontekście wybranych zagadnień prawa międzynarodowego.

Oto zestawienie wybranych zagadnień prawa międzynarodowego odnoszące się do poszanowania i przestrzegania ludzkich praw, ze szczególnym naciskiem na przeciwdziałanie przemocy w rodzinie (więcej na ten temat np. w M. Stożek 2009):

- w **Karcie Narodów Zjednoczonych** (1945) zawarto postulaty przyznania równych praw kobietom i mężczyznom;
- na **Światowej Konferencji Praw Człowieka** w Wiedniu w 1993 r. po raz pierwszy uznano, że „prawa kobiet i dziewcząt stanowią niezbywalną, integralną i niepodzielną część powszechnych praw człowieka”. W 1994 r. Komisarz Praw Człowieka ONZ wyznaczył pierwszego Specjalnego Sprawozdawcę Narodów Zjednoczonych ds. Przemocy Wobec Kobiet (do pełnienia tej funkcji została powołana Radhika Coomaraswamy);
- ONZ zwołała 4 światowe konferencje dotyczące praw kobiet, w celu oceny sytuacji kobiet i określenia strategii na rzecz ich awansu: Meksyk (1975), Kopenhaga (1980), Nairobi (1985) i Pekin (1995);
- 20 listopada 1989 r. Zgromadzenie Ogólne ONZ przyjęło tekst **Konwencji o prawach dziecka**, która weszła w życie 2 września 1990 r. Konwencją związały się 192 państwa, w tym Polska;

- **UNICEF** (*The United Nations Children's Fund* – Fundusz Narodów Zjednoczonych Pomocy Dzieciom) działa obecnie w 157 krajach, kontrolując poszanowanie praw dziecka i stawiając sobie za cel zapewnienie lepszej przyszłości dla dzieci;
- **Rada Europy** rozwinęła szereg instrumentów prawnych dotyczących problemu przemocy w rodzinie: Europejską konwencję Praw Człowieka, Europejską Kartę Społeczną, Europejską Konwencję o zapobieganiu torturom oraz niehumanicznemu lub poniżającemu traktowaniu albo karaniu. Kwestia praw dzieci, a szczególnie ich ochrona przed karaniem fizycznym stanowi jedną z priorytetowych kwestii.
- Najważniejszą inicjatywą Unii Europejskiej w sprawie problemu przemocy w rodzinie było przyjęcie **programu DAPHNE**, którego głównym założeniem jest podejmowanie środków zapobiegawczych w celu zwalczania przemocy wobec dzieci, młodzieży oraz kobiet;
- w kwietniu 2001 r. zainicjowano **Globalną Inicjatywę**, której działalność ma na celu zlikwidowanie kar fizycznych wobec dzieci.

1.6. Przemoc w rodzinie w świetle przepisów polskiego prawa.

W Polsce regulacje prawne dotyczące przeciwdziałania przemocy w rodzinie nie odbiegają od standardów międzynarodowych. Hierarchicznie naczelnym aktem prawnym obowiązującym w Polsce jest **Konstytucja Rzeczypospolitej Polskiej** z dnia 2 kwietnia 1997 r. (Dz.U.97.78.483 z późn. zm.) Rozdział drugi Konstytucji poświęcony jest w całości „Wolnościom, prawom i obowiązkom człowieka i obywatela”. Przykładowo zgodnie z art. 33 „1. Kobieta i mężczyzna w Rzeczypospolitej Polskiej **mają równe prawa** w życiu rodzinnym, politycznym, społecznym i gospodarczym”. Odnośnie stosowania przemocy zasadniczą regulację zawiera art. 40 Konstytucji „Nikt nie może być poddany torturom, ani okrutnemu, niehumanicznemu lub poniżającemu traktowaniu i karaniu. **Zakazuje się stosowania kar cielesnych**”.

Konstytucja wprowadza ochronę praw dziecka, czego dowodem jest powołanie instytucji **Rzecznika Praw Dziecka** (art. 72) Natomiast w celu ochrony wolności i praw człowieka i obywatela został powołany urząd **Rzecznika Praw Obywatelskich**, którego zadaniem jest badanie czy wskutek działania lub zaniechania organów, organizacji i instytucji zobowiązanych do przestrzegania i realizacji wolności i praw człowieka i obywatela, nie nastąpiło naruszenie prawa, a także zasad współżycia i sprawiedliwości społecznej.

Przemoc w rodzinie jest specyficzną kategorią czynów zabronionych przez prawo, o niezwykle wysokim stopniu społecznej szkodliwości. Zachowania składające się na przemoc w rodzinie są kwalifikowane zazwyczaj w oparciu o **artykuł 207 Kodeksu karnego**³ – znęcanie się fizyczne lub psychiczne nad osobą najbliższą lub nad inną osobą pozostającą w stałym lub przemijającym stosunku zależności od sprawcy albo nad małoletnim lub osobą nieporadną ze względu na jej stan psychiczny lub fizyczny. Przemoc w rodzinie

³ Ustawa z dnia 6 czerwca 1997 r. Kodeks karny (Dz.U.97.88.553 z późn. zm.)

często jest niezbyt słusznie utożsamiana właśnie z tym artykułem. Nie wszystko co jest przemocą w rodzinie kwalifikuje się jako czyn zabroniony w rozumieniu kodeksu karnego, a obok znęcania w rodzinie dochodzi także do innych przestępstw takich jak np.:

- uszkodzenie ciała (art. 156 k.k. lub art. 157 §1 i 2 k.k.)
- pozostawianie osoby, co do której istnieje obowiązek sprawowania opieki, w sytuacjach bezpośrednio zagrażających jej życiu lub zdrowiu (art. 160 §2 k.k.)
- groźenie popełnieniem przestępstwa na szkodę innej osoby lub osoby najbliższej, jeśli groźba wzbudza w zagrożonym uzasadniona obawę, że zostanie spełniona (art. 190 k.k.)
- zmuszanie do określonych zachowań (art. 191 §1 k.k.)
- zgwałcenie (art. 197 k.k.)
- nakłanianie i zmuszanie do czynów nierządnych przy wykorzystaniu stosunku zależności (art. 199 k.k.)
- doprowadzenie małoletniego poniżej lat 15 do obcowania płciowego lub do poddania czy wykonania innej czynności seksualnej lub utrwalanie treści pornograficznych z udziałem małoletniego (art. 200 k.k.)
- kazirodztwo (art. 201 k.k.)
- stręczycielstwo i sutenerstwo (art. 204 k.k.)
- rozpijanie małoletniego w drodze dostarczania napoju alkoholowego, ułatwiania lub nakłaniania do spożycia takiego napoju (art. 208 k.k.)
- uporczywe uchylanie się od obowiązku alimentacyjnego (art. 209 k.k.)
- porzucenie małoletniego lub osoby nieporadnej pod względem psychicznym lub fizycznym (art. 210 k.k.)
- uprowadzenie lub zatrzymanie małoletniego lub osoby nieporadnej pod względem psychicznym czy fizycznym wbrew woli osoby powołanej do opieki czy nadzoru (art. 211 k.k.)
- zniewaga (art.216 § 1 k.k.)
- naruszenie nietykalności cielesnej (art. 217 k.k.)
- kradzież na szkodę osoby najbliższej (art. 278 § 4 k.k.) lub kradzież z włamaniem (art. 279 k.k.)
- przywłaszczenie (art. 284 k.k.) lub niszczenie mienia (art. 288 k.k.)

Sytuację osób doznających przemocy w rodzinie regulują również przepisy prawa cywilnego zawarte głównie w **Kodeksie Rodzinnym i Opiekuńczym**⁴, dotyczące m.in.:

- warunków zniesienia przez sąd wspólności majątkowej (art. 52)
- warunków orzekania separacji i rozwodu (art. 56, art. 61¹ – art. 656)
- orzekania o winie strony w rozkładzie pożycia małżeńskiego (art. 57)
- rozstrzygania władzy rodzicielskiej, obowiązku ponoszenia kosztów utrzymania i wychowania dziecka w przypadku rozwodu (art. 58 § 1)
- sposobu korzystania ze wspólnego mieszkania w przypadku rozwodu (art. 58 § 2)
- warunków dokonywania podziału wspólnego majątku (art. 58 § 3)
- warunków sądowego ustalenia ojcostwa (art. 84)

⁴ Ustawa z dnia 25 lutego 1964 r. Kodeks rodzinny i opiekuńczy (Dz.U.64.9.59 z późn. zm.)

– obowiązku rodziców do świadczeń alimentacyjnych względem dziecka (art. 133)

Od 2005 roku funkcjonuje **ustawa o przeciwdziałaniu przemocy w rodzinie**⁵, która określa zadania w zakresie przeciwdziałania przemocy w rodzinie, zasady postępowania wobec osób doznających przemocy w rodzinie oraz osób stosujących przemoc. Ustawa ta umożliwia również stosowanie, w toku postępowania, wobec osób podejrzanych, specyficznych środków ograniczających możliwość ich kontaktu z pokrzywdzonymi.

Ustawa z dnia 10 czerwca 2010 roku o zmianie Ustawy o przemocy w rodzinie oraz niektórych innych ustaw⁶, która weszła w życie 1 sierpnia 2010 roku miała zniwelować mankamenty Ustawy o przeciwdziałaniu przemocy w rodzinie i dać „pomagaczom” do ręki spójne i funkcjonalne narzędzie (za: T. Gogolin). W zakresie postępowania karnego na szczególną uwagę zasługują zapisy dotyczące zmian w kodeksie postępowania karnego, dające możliwość zatrzymania osoby podejrzanej, wobec której istnieje uzasadnione podejrzenie popełnienia przestępstwa związanego z użyciem przemocy na szkodę osoby wspólnie zamieszkującej, a także obligatoryjne zatrzymanie, jeżeli powyższe przestępstwo zostało dokonane przy użyciu broni palnej, noża lub innego niebezpiecznego przedmiotu. Za zmianę o przełomowym wręcz znaczeniu uznać należy możliwość zastosowania wobec sprawców przemocy w rodzinie środka zapobiegawczego w postaci nakazu opuszczenia lokalu zajmowanego wspólnie z pokrzywdzonym. Można powiedzieć, że jest to wyjście naprzeciw potrzebom ofiar i rozwiązania tego brakowało w ustawie przed nowelizacją. W pierwotnej wersji ustawy (z roku 2005) wprowadzono możliwość ograniczenia kontaktów sprawcy z ofiarą pod postacią środków karnych. W praktyce oznaczało to, że sprawca do chwili skazania mógł mieszkać pod jednym dachem z osobą pokrzywdzoną i jeśli nawet nie stosował przemocy, to na pewno mógł wywierać na nią presję.

Nowela z 2010 roku wprowadza również istotne zmiany w zakresie współpracy różnych podmiotów zaangażowanych w działania na rzecz przeciwdziałania przemocy w rodzinie. Na pierwszy plan wysuwa się tutaj obligatoryjne powołanie w każdej gminie **zespołu interdyscyplinarnego**. Ustawa wymienia też procedurę „Niebieskie Karty” jako ogół czynności podejmowanych wobec przemocy w rodzinie przez różne podmioty (za: T. Gogolin) tj. Policję, jednostki organizacyjne pomocy społecznej, Gminne Komisje Rozwiązywania Problemów Alkoholowych, przedstawicieli ochrony zdrowia i oświaty. W październiku 2011 r. weszło w życie Rozporządzenie Rady Ministrów z dnia 13 września 2011 r. w sprawie **procedury "Niebieskie Karty" oraz wzorów formularzy "Niebieska Karta"** (Dz.U.11.209.1245).

Warto zaznaczyć, iż do Kodeksu Rodzinnego i Opiekuńczego wprowadzono **art. 96¹**, który traktuje o tym, że osobom wykonującym władzę rodzicielską oraz sprawującym opiekę lub pieczę nad małoletnim **zakazuje się stosowania kar cielesnych**.

Warto także podkreślić, że w celu zmniejszenia tzw. wtórnej wiktyimizacji, procedura karna przewiduje określone mechanizmy w zakresie przesłuchania pokrzywdzonych i świadków (zwłaszcza małoletnich), zmierzające do jak najmniejszej ilości przesłuchań i prowadzenia ich w odpowiednich warunkach. Stefański (2005) opisuje trzy tryby

⁵ Ustawa z dnia 29 lipca 2005 r. o przeciwdziałaniu przemocy w rodzinie (Dz.U.05.180.1493)

⁶ Ustawa z dnia 10 czerwca 2010 r. o zmianie ustawy o przeciwdziałaniu przemocy w rodzinie oraz niektórych innych ustaw (Dz.U.10.125.842).

przesłuchania w charakterze świadka osoby, która nie ukończyła 15 lat, przewidziane przez obecnie obowiązujący kodeks postępowania karnego, a mianowicie:

A. Przesłuchanie **każdego świadka, który nie ukończył 15 lat** (art. 171 § 3 k.p.k.).

W myśl art. 171 § 3 k.p.k. „jeżeli osoba przesłuchiwana nie ukończyła 15 lat, czynności z jej udziałem powinny być, w miarę możliwości, przeprowadzone w obecności przedstawiciela ustawowego lub faktycznego opiekuna, chyba że dobro postępowania stoi temu na przeszkodzie”.

B. Przesłuchanie **pokrzywdzonego**, który w chwili przesłuchania **nie ukończył 15 lat** w sprawach o przestępstwa określone w rozdziale XXV i XXVI Kodeksu karnego – art. 185a § 1 k.p.k.

Przesłuchany w tym trybie może być tylko pokrzywdzony, który w chwili pierwszego przesłuchania nie ukończył 15 lat, co jest obligatoryjne w sprawach o przestępstwa przeciwko wolności seksualnej lub obyczajowości albo przeciwko rodzinie lub opiece. Istota tego trybu polega na tym, że pokrzywdzony, zarówno w postępowaniu przygotowawczym, jak i sądowym, w zasadzie powinien być przesłuchany tylko raz przez sąd. Jedynie wyjątkowo osobę taką można przesłuchać ponownie w razie zaistnienia określonych okoliczności, tj. wtedy, gdy:

- 1) wyjdą na jaw istotne okoliczności, których wyjaśnienie wymaga ponownego przesłuchania.
- 2) zażąda tego oskarżony (podejrzany), który nie miał obrońcy w czasie pierwszego przesłuchania pokrzywdzonego.

Tryb ten wymaga obligatoryjnego udziału biegłego psychologa sądowego w przesłuchaniu małoletniego (art. 185a § 2 k.p.k.) w charakterze tzw. konsultanta procesowego. Celem ustawodawcy wprowadzającego to uregulowanie była szczególna ochrona dzieci – pokrzywdzonych przestępstwami o charakterze seksualnym, bądź przeciwko rodzinie i opiece, a także uniknięcie wtórnej wiktymizacji i „wdrukowania” w pamięć dziecka faktów nieistniejących, będących skutkiem wielokrotnych przesłuchań.

C. Przesłuchanie **świadka**, który w chwili przesłuchania **nie ukończył 15 lat** w sprawach o przestępstwa popełnione z użyciem przemocy lub groźby bezprawnej lub o przestępstwa określone w rozdziale XXV Kodeksu karnego (art. 185b § 1 k.p.k.).

Świadek (nie pokrzywdzony) może być przesłuchiwany jednorazowo i przez sąd, lecz jest to po pierwsze, pozostawione do uznania organu procesowego, tzn. przesłuchanie świadka w tym trybie jest fakultatywne. Po drugie tryb ten dotyczy każdego świadka, który nie ukończył 15 lat (wiek w chwili pierwszego przesłuchania) i obejmuje sprawy odnoszące się do przestępstw przeciwko wolności seksualnej i obyczajowości (r. XXV k.k.) oraz innych przestępstw z użyciem przemocy i groźby bezprawnej. Po trzecie, tryb ten ograniczony jest do zeznań świadka, które mogą mieć istotne znaczenie dla rozstrzygnięcia sprawy.

1.7. Obowiązki organów administracji rządowej i samorządowej w przeciwdziałaniu przemocy w rodzinie na szczeblu powiatowym

Ustawa z dnia 29 lipca 2005 roku o przeciwdziałaniu przemocy w rodzinie (Dz.U.05.180.1493 z późn. zm.) wyraźnie określa zadania własne powiatu oraz zadania z zakresu administracji rządowej realizowane przez powiat na polu walki z przemocą w rodzinie. Zgodnie z art. 6. ust 1 zadania w zakresie przeciwdziałania przemocy w rodzinie są realizowane przez organy administracji rządowej i jednostki samorządu terytorialnego na zasadach określonych w przepisach ustawy z dnia 12 marca 2004 r. o pomocy społecznej (Dz. U. z 2009 r. Nr 175, poz. 1362, z późn. zm.) lub ustawy z dnia 26 października 1982 r. o wychowaniu w trzeźwości i przeciwdziałaniu alkoholizmowi (Dz. U. z 2007 r. Nr 70, poz. 473, z późn. zm.), chyba że przepisy niniejszej ustawy stanowią inaczej.

Do zadań własnych powiatu należy w szczególności (art. 6 ust.3):

- 1) opracowanie i realizacja powiatowego programu przeciwdziałania przemocy w rodzinie oraz ochrony ofiar przemocy w rodzinie;
- 2) opracowanie i realizacja programów służących działaniom profilaktycznym mającym na celu udzielenie specjalistycznej pomocy, zwłaszcza w zakresie promowania i wdrożenia prawidłowych metod wychowawczych w stosunku do dzieci w rodzinach zagrożonych przemocą w rodzinie;
- 3) zapewnienie osobom dotkniętym przemocą w rodzinie miejsc w ośrodkach wsparcia;
- 4) zapewnienie osobom dotkniętym przemocą w rodzinie miejsc w ośrodkach interwencji kryzysowej.

Natomiast do zadań z zakresu administracji rządowej realizowanych przez powiat należy w szczególności (art. 6 ust. 4):

- 1) tworzenie i prowadzenie specjalistycznych ośrodków wsparcia dla ofiar przemocy w rodzinie;
- 2) opracowywanie i realizacja programów oddziaływań korekcyjno-edukacyjnych dla osób stosujących przemoc w rodzinie.

Warto wspomnieć, iż zgodnie z art. 3 ust 1 osobie dotkniętej przemocą w rodzinie udziela się bezpłatnej pomocy, w szczególności w formie:

- 1) poradnictwa medycznego, psychologicznego, prawnego, socjalnego, zawodowego i rodzinnego;
- 2) interwencji kryzysowej i wsparcia;
- 3) ochrony przed dalszym krzywdzeniem, przez uniemożliwienie osobom stosującym przemoc korzystania ze wspólnie zajmowanego z innymi członkami rodziny mieszkania oraz zakazanie kontaktowania się i zbliżania się do osoby pokrzywdzonej;
- 4) zapewnienia osobie dotkniętej przemocą w rodzinie bezpiecznego schronienia w specjalistycznym ośrodku wsparcia dla ofiar przemocy w rodzinie;
- 5) badania lekarskiego w celu ustalenia przyczyn i rodzaju uszkodzeń ciała związanych z użyciem przemocy w rodzinie oraz wydania zaświadczenia lekarskiego w tym przedmiocie;

- 6) zapewnienia osobie dotkniętej przemocą w rodzinie, która nie ma tytułu prawnego do zajmowanego wspólnie ze sprawcą przemocą lokalu, pomocy w uzyskaniu mieszkania.

BIBLIOGRAFIA:

1. Gogolin, T. *Nowelizacja Ustawy o przeciwdziałaniu przemoc w rodzinie okiem policjanta*. Wydział Prewencji KWP w Katowicach, artykuł zamieszczony na stronie internetowej <http://www.niebieskaLinia.info/arttykul.php?id=798>.
2. Mellibruda, J. (2009). *Przeciwdziałanie przemoc domowej*. Warszawa: Instytut Psychologii Zdrowia PTP.
3. Sasal, H. D. (2005). *Przewodnik do procedury interwencji wobec przemoc w rodzinie*. Warszawa: Wyd. Edukacyjne PARPA.
4. Stefański, R.A. (2005). Szczególne tryby przesłuchania w postępowaniu karnym świadka małoletniego, który nie ukończył 15 lat. *Wojskowy Przegląd Prawniczy*, nr 4.
5. Stożek, M. (2009). *Przemoc w rodzinie. Zapobieganie w świetle przepisów prawa*. Warszawa: Instytut Psychologii Zdrowia PTP.
6. Zdunek, A. (red.) (2005). *Przewodnik do realizacji ustawy o przeciwdziałaniu przemoc w rodzinie*. Warszawa: Instytut Psychologii Zdrowia PTP, Ogólnopolskie Pogotowie dla Ofiar Przemocy w Rodzinie „Niebieska Linia”.

II DIAGNOZA PROBLEMU PRZEMOCY W RODZINIE I ZASOBÓW INSTYTUCJONALNYCH W POWIECIE WŁOSZCZOWSKIM

2.1. Diagnoza problemu przemocy w rodzinie w powiecie włoszczowskim na podstawie dostępnych danych statystycznych

2.1.1. Zjawisko przemocy w rodzinie na podstawie analizy danych Komendy Powiatowej Policji we Włoszczowie

Z analizy danych zawartych w tabeli nr 2 wynika, iż w przybliżeniu 51% wszystkich interwencji przeprowadzonych przez funkcjonariuszy policji w 2010 r. na terenie powiatu włoszczowskiego dotyczyło przemocy w rodzinie.

Wśród pokrzywdzonych w wyniku przemocy w rodzinie największą grupę stanowiły kobiety (71 % wszystkich pokrzywdzonych). Osobami stosującymi przemoc najczęściej byli mężczyźni (ok. 97% wszystkich sprawców przemocy), w tym aż 88% z nich stosowało przemoc będąc pod wpływem alkoholu. Należy pamiętać, iż **nadużywanie alkoholu nie jest przyczyną przemocy, lecz czynnikiem ułatwiającym jej stosowanie**. To rozróżnienie jest niezwykle istotne z uwagi na to, że nie ma żadnego usprawiedliwienia dla stosowania przemocy wobec najbliższych.

Tabela nr 2. Komenda Powiatowa Policji we Włoszczowie

PRZEMOC W RODZINIE – POWIAT WŁOSZCZOWSKI 2010 R.							
1.	Liczba interwencji domowych ogółem	466					
	w tym dotyczących przemocy w rodzinie (procedura Niebieskich Kart)	237	Liczba NK założonych przez:				
			KPP Włoszczowa	111			
			PP Kluczewsko	13			
			PP Krasocin	60			
			PP Moskorzew	24			
PP Secemin	29						
2.	Liczba pokrzywdzonych w wyniku przemocy w rodzinie ogółem	336	Kobiety	240			
			Mężczyźni	52			
			Małoletni	44			
3.	Liczba sprawców przemocy w rodzinie ogółem	239	W tym		W tym przewiezionych do Izb Wytrzeźwień lub Policyjnych pomieszczeń dla osób zatrzymanych do wytrzeźwienia		
			W tym pod wpływem alkoholu				
			Kobiety	8		4	0
			Mężczyźni	231		204	64
		Nieletni	0	0	0		
4.	Liczba przypadków udzielenia pomocy medycznej	Pokrzywdzonemu		4			
		Sprawcy		3			
5.	Liczba dzieci przewiezionych do szpitala, placówki, oddanych pod opiekę osoby spokrewnionej	1					
6.	Liczba informacji przesłanych do innych placówek	Do OPS/GOPS	207				
		Do GKRPA	22				

2.1.2. Zjawisko przemocy w rodzinie na podstawie analizy danych Wydziału Karnego Sądu Rejonowego we Włoszczowie i Prokuratury Rejonowej we Włoszczowie

W wyniku analizy danych zawartych w tabeli nr 3, można wysunąć wniosek, iż liczba rozpoznanych spraw z art. 207⁷ i 209⁸ Kodeksu karnego (K.k.) w roku 2009 oraz 2010 plasuje

⁷ Art. 207 § 1. Kto znęca się fizycznie lub psychicznie nad osobą najbliższą lub nad inną osobą pozostającą w stałym lub przemijającym stosunku zależności od sprawcy albo nad małoletnim lub osobą nieporadną ze względu na jej stan psychiczny lub fizyczny, podlega karze pozbawienia wolności od 3 miesięcy do lat 5.

§ 2. Jeżeli czyn określony w § 1 połączony jest ze stosowaniem szczególnego okrucieństwa, sprawca podlega karze pozbawienia wolności od roku do lat 10.

się na podobnym poziomie. W roku 2009 rozpoznano 24 sprawy z art. 207 § 1 K.k., w wyniku czego skazano 20 osób (tj. 83% wyroków skazujących), zaś w 2010 r. na 23 sprawy rozpoznane ze wspomnianego artykułu Kodeksu karnego, skazano 19 osób (tj. 86% wyroków skazujących). Jeżeli chodzi natomiast o sprawy rozpoznane z art. 209 § 1 K.k., to niemalże wszystkie zakończyły się skazaniem oskarżonego.

Tabela nr 3. Sąd Rejonowy we Włoszczowie

PRZEMOC W RODZINIE – POWIAT WŁOSZCZOWSKI 2009-2010							
Lp.	Rok	Artykuł kodeksu karnego	Liczba rozpoznanych spraw	w tym			
				skazano	warunkowo umorzono	umorzono	uniewinniono
1.	2009	207 § 1. K.k.	24	20	4	0	0
2.		207 § 2. K.k.	0	0	0	0	0
3.		207 § 3. K.k.	0	0	0	0	0
4.		209 § 1. K.k.	25	24	0	1	0
5.	2010	207 § 1. K.k.	23	19	4	0	0
6.		207 § 2. K.k.	0	0	0	0	0
7.		207 § 3. K.k.	0	0	0	0	0
8.		209 § 1. K.k.	33	33	0	0	0

Analizując dane zawarte w tabeli nr 4, można zauważyć, iż w roku 2010 nastąpił znaczny wzrost liczby spraw zakończonych aktem oskarżenia z art. 209 § 1 K.k. w porównaniu z rokiem 2009. Tym samym wzrosła także liczba osób skazanych z tego artykułu.

Warto zaznaczyć, iż w 2010 r. w związku z omawianymi przestępstwami złożono 5 wniosków w trybie art. 572 Kodeksu postępowania cywilnego, tj. „§1. Komu znane jest zdarzenie uzasadniające wszczęcie postępowania z urzędu obowiązany jest zawiadomić o nim sąd opiekuńczy. §2. Obowiązek wymieniony w § 1 ciąży przede wszystkim na urzędach stanu cywilnego, sądach, prokuratorach, notariuszach, komornikach, organach samorządu i administracji rządowej, organach Policji, placówkach oświatowych, opiekunach społecznych

§ 3. Jeżeli następstwem czynu określonego w § 1 lub 2 jest targnięcie się pokrzywdzonego na własne życie, sprawca podlega karze pozbawienia wolności od lat 2 do 12.

⁸ Art. 209 § 1. Kto uporczywie uchyla się od wykonania ciężącego na nim z mocy ustawy lub orzeczenia sądowego obowiązku opieki przez niełożenie na utrzymanie osoby najbliższej lub innej osoby i przez to naraża ją na niemożność zaspokojenia podstawowych potrzeb życiowych, podlega grzywnie, karze ograniczenia wolności albo pozbawienia wolności do lat 2.

oraz organizacjach i zakładach zajmujących się opieką nad dziećmi lub osobami psychicznie chorymi”.

Tabela nr 4. Prokuratura Rejonowa we Włoszczowie

PRZEMOC W RODZINIE – POWIAT WŁOSZCZOWSKI 2009-2010			
Rok		2009	2010
Liczba spraw zakończonych aktem oskarżenia z artykułu	207 § 1. K.k.	31	35
	207 § 2. K.k.	0	0
	207 § 3. K.k.	0	0
	209 § 1. K.k.	29	42
Liczba osób skazanych z artykułu	207 § 1. K.k.	25	22
	207 § 2. K.k.	0	0
	207 § 3. K.k.	0	0
	209 § 1. K.k.	22	36
Liczba wniosków złożonych w trybie art. 572 K.p.c. (złożonych w zw. z powyższymi przestępstwami)		0	5
Liczba wniosków o zobowiązanie do leczenia odwykowego (w zw. z powyższymi przestępstwami)		12	10

2.1.3. Zjawisko przemocy w rodzinie na podstawie analizy danych Powiatowego Centrum Pomocy Rodzinie we Włoszczowie.

Rok 2009

Liczba osób korzystających z pomocy Punktu Interwencji Kryzysowej działającym przy PCPR we Włoszczowie w 2009 r. wyniosła 72 osoby. Pomoc prawną uzyskało: **50 osób**; pomoc psychologiczną: **38 osób**; część osób skorzystała zarówno z pomocy psychologicznej, jak i prawnej.

Oprócz tego Komenda Powiatowa Policji we Włoszczowie zgłosiła w PIK 95 interwencji domowych Policji w sprawie przemocy, Posterunek Policji w Krasocinie zgłosił 77 takich interwencji, 19 interwencji zostało zgłoszonych przez Posterunek Policji w Kluczewsku i 3 interwencje przez Posterunek Policji w Seceminie.

Wypełniono 3 Niebieskie Karty dla pomocy społecznej i przeprowadzono 2 interwencje względem osób stosujących przemoc w rodzinie.

Rok 2010

Z pomocy w Punkcie Interwencji Kryzysowej w 2010 roku skorzystały **32 osoby**. Osoby te często uczestniczyły w wielokrotnych spotkaniach z psychologiem. Oprócz tego Komenda Powiatowa Policji we Włoszczowie zgłosiła w PIK 84 interwencje domowe Policji w sprawie przemocy, Posterunek Policji w Krasocinie zgłosił 58 takich interwencji, 9 interwencji zostało zgłoszonych przez Posterunek Policji w Kluczewsku i 12 interwencji przez Posterunek Policji w Seceminie. W 2010 r. wypełniono 1 Niebieską kartę dla pomocy społecznej i złożono 1 wniosek do Gminnej Komisji Rozwiązywania Problemów Alkoholowych we Włoszczowie. Przeprowadzono również 3 interwencje w środowisku.

W 2010 r. klienci zgłaszający się do PIK objęci byli tylko poradnictwem psychologicznym. Spadek liczby osób korzystających z pomocy Punktu w 2010 r. w porównaniu z 2009 r. wskazuje, jak ważna jest pomoc kompleksowa (psychologiczno-socjalno-prawna) udzielana osobom, zwłaszcza w tak trudnych sprawach, jakimi niewątpliwie są te związane z przemocą w rodzinie.

Podsumowując, należy podkreślić, iż dane statystyczne omawiane w powyższych podrozdziałach nie odzwierciedlają faktycznych rozmiarów zjawiska przemocy w rodzinie w powiecie włoszczowskim. Nie ma dokładnych i rzetelnych danych o istnieniu przemocy domowej, m.in. ze względu na wciąż silnie funkcjonujące w społeczności stereotypy i mity na jej temat. Przykładowo przemoc w rodzinie ciągle pojmowana jest jako prywatna sprawa ludzi w nią uwikłanych – *własne brudy pierze się w czterech ścianach*, co powoduje, że osoby doznające przemocy nie zgłaszają się po pomoc, a świadkowie najczęściej ignorują dostrzeżone fakty. Przemoc w rodzinie jest problemem niezwykle skomplikowanym i, co nie ulega wszelkim wątpliwościom, wymagającym podejścia interdyscyplinarnego w jego rozwiązywaniu. Toteż niezwykle istotnym jest podejmowanie w tej kwestii wciąż nowych wyzwań, opracowywania innowacyjnych i nowatorskich przedsięwzięć, by w jak najbardziej skuteczny sposób walczyć z przemocą w rodzinie.

2.2. Diagnoza zasobów instytucjonalnych w powiecie włoszczowskim.

W powiecie włoszczowskim funkcjonują następujące instytucje, których działanie związane jest z zapobieganiem i zwalczaniem przemocy w rodzinie: zob. tabela nr 5.

Tabela nr 5. Instytucje, których działania związane jest z zapobieganiem i zwalczaniem przemocy w rodzinie

POWIAT WŁOSZCZOWSKI			
Lp.	Instytucja/ organizacja	Kontakt	Główne zadania
1.	Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie	29-100 Włoszczowa Ul. Wiśniowa 10 Tel./fax.: 41) 39-44-993 E-mail: biuro@pcprwloszczowa.pl www.pcprwloszczowa.pl	wykonuje zadania powiatu w zakresie pomocy społecznej i przeciwdziałania przemocy w rodzinie; do zadań tych należy w szczególności m.in. prowadzenie specjalistycznego poradnictwa, udzielanie informacji o prawach, uprawnieniach, szkolenie i doskonalenie zawodowe kadr z terenu powiatu, prowadzenie ośrodków interwencji kryzysowej, tworzenie i prowadzenie ośrodków wsparcia dla ofiar przemocy w rodzinie oraz specjalistycznych ośrodków wsparcia, a także opracowywanie i realizacja programów korekcyjno-edukacyjnych dla osób stosujących przemoc w rodzinie;
1a.	Punkt Interwencji Kryzysowej przy PCPR	29-100 Włoszczowa Ul. Wiśniowa 10 Tel./fax.: 41) 39-41-310 E-mail: pik@pcprwloszczowa.pl	udzielanie kompleksowej pomocy psychologicznej osobom i rodzinom znajdującym się w nagłym bądź przewlekłym kryzysie psychicznym (np. żałoba po stracie bliskiej osoby, przemoc w rodzinie, konflikty rodzinne, małżeńskie, nieporadność życiowa, niewydolność wychowawcza, itp.); interwencja w nagłych zdarzeniach i przeżyciach traumatycznych (np. próby samobójcze, przemoc w rodzinie, napadę seksualną, katastrofy, itp.); prowadzenie krótkiej psychoterapii indywidualnej bądź rodzinnej oraz poradnictwa psychologicznego;
2.	Ośrodek Pomocy Społecznej/ Gminne Ośrodki Pomocy Społecznej	29-100 Włoszczowa, ul. Partyzantów 14; 29-120 Kluczewsko, ul. Spółdzielcza 12; 29-105 Krasocin, ul. Macierzy Szkolnej 1; 29-130 Moskorzew, Moskorzew 42; 29-135 Radków, Radków 99; 29-145 Secemin, ul. Ogrodowa 1. (GOPS), ul. Struga 2 (GKRPA).	potrzebnych do radzenia sobie z trudnymi sytuacjami życiowymi; poradnictwo społeczne oraz poradnictwo dla osób niepełnosprawnych; współpraca z innymi służbami i instytucjami, głównie w zakresie przeciwdziałania przemocy w rodzinie, wykonują zadania gminy z zakresu pomocy społecznej i przeciwdziałania przemocy w rodzinie w szczególności polegające na: przyznawaniu i wypłacaniu zasiłków celowych, pracy socjalnej, tworzeniu gminnego systemu przeciwdziałania przemocy w rodzinie, prowadzeniu poradnictwa i interwencji w zakresie przeciwdziałania przemocy w rodzinie, opracowywaniu i realizacji programów ochrony ofiar przemocy w rodzinie, prowadzeniu gminnych ośrodków wsparcia;
3.	Gminne Komisje Rozwiązywania Problemów Alkoholowych		do zadań Komisji należy między innymi inicjowanie działań w zakresie zwiększania dostępności pomocy terapeutycznej i rehabilitacyjnej dla osób uzależnionych od alkoholu oraz profilaktycznej działalności informacyjnej i edukacyjnej, w szczególności dla dzieci i młodzieży, podejmowanie czynności zmierzających do orzeczenia o zastosowaniu wobec osoby uzależnionej od alkoholu obowiązku poddania się leczeniu w zakładzie lecznictwa odwykowego a także udzielanie rodzinom, w których występują problemy alkoholowe, pomocy psychospołecznej i prawnej, a w szczególności ochrony przed przemocą w rodzinie;

4.	Poradnia Psychologiczno-Pedagogiczna	29-100 Włoszczowa, ul. Sobieskiego 38. Tel./fax. 41) 39-43-319.	udziela pomocy psychologiczno-pedagogicznej dzieciom, młodzieży oraz rodzicom, między innymi poprzez: wspomaganie wszechstronnego rozwoju dzieci i młodzieży, efektywności uczenia się, nabywania i rozwijania umiejętności negocjacyjnego rozwiązywania konfliktów i problemów oraz innych umiejętności z zakresu komunikacji społecznej, problematyka uzależnień i innych problemów dzieci i młodzieży, udzielanie pomocy psychologiczno-pedagogicznej dzieciom i młodzieży z grup ryzyka, terapia zaburzeń rozwojowych i zaburzeń dysfunkcyjnych, prowadzenie edukacji prozdrowotnej wśród uczniów, rodziców i nauczycieli, wspomaganie edukacji wychowawczej funkcji rodzin
5.	Sąd Rejonowy	29-100 Włoszczowa, ul. Kusocińskiego 11, Tel./fax.41) 39-43-107 www.wloszczowa.sr.gov.pl	jako jednostka sądownictwa najbliższa dla obywateli, rozpatruje wszystkie sprawy, z wyjątkiem zastrzeżonych dla sądu okręgowego; Wydział Karny, Wydział Rodzinny i Nieletnich, Kuratorski Zespół Służby Sądowej
6.	Prokuratura Rejonowa	29-100 Włoszczowa, ul. Kusocińskiego 11, Tel. 41) 38-83-550 Fax. 41) 38-83-551 www.prokuratura.kielce.pl	zobowiązana, w sytuacji istnienia uzasadnionego podejrzenia, że doszło do popełnienia przestępstwa, do wszczęcia postępowania przygotowawczego celem sprawdzenia czy doszło do niego, wyjaśnienia okoliczności zdarzenia, zebrania i zabezpieczenia dowodów, ujęcia sprawy, zastosowania, w uzasadnionych przypadkach, środka zapobiegawczego wobec sprawcy przemyocy w formie dozoru policyjnego bądź tymczasowego aresztowania
7.	Komenda Powiatowa Policji	29-100 Włoszczowa. Ul. Świeża 18, Tel. 41) 38-83-205; Fax. 41) 38-83-203 e-mail: kpp.wloszczowa@swietokrzyska.policja.gov.pl www.wloszczowa.swietokrzyska.policja.gov.pl	zgodnie z Ustawą o Policji z dnia 6 kwietnia 1990 roku, do podstawowych zadań policji należą: ochrona życia i zdrowia ludzi, ochrona bezpieczeństwa i porządku publicznego, inicjowanie i organizowanie działań mających na celu zapobieganie popełnianiu, przestępstw i wykroczeń oraz zjawiskom kryminogennym i współdziałanie, w tym zakresie z organami państwowymi, samorządowymi i organizacjami społecznymi, wykrywanie przestępstw i wykroczeń oraz ściganie ich sprawców, w tym prowadzenie interwencji w przypadku występowania przemyocy w rodzinie, zapewnianie ofiarom doraźnego bezpieczeństwa, informowanie ofiar i świadków o przysługujących prawach, możliwościach i miejscach uzyskania pomocy, prowadzenie działań prewencyjnych wobec sprawców;
8.	Zakładów Opieki Zdrowotnej (publicznych i niepublicznych)	Funkcjonują w każdej gminie; ZOZ Szpital im. Jana Pawła II we Włoszczowie ul. Żeromskiego 28, 29-100 Włoszczowa www.zozwloszczowa.pl	zobowiązanych do udzielania pomocy medycznej, a także, w przypadku występowania u pacjenta sygnałów świadczących o występowaniu przemyocy domowej, do informowania o możliwościach uzyskania pomocy, wystawiania na prośbę osoby pokrzywdzonej zaświadczenia lekarskiego o stwierdzonych obrażeniach i podjętym leczeniu, informowanie ofiar o warunkach i miejscach wystawienia obdukcji;
9.	Poradnia Leczenia Uzależnień	29-100 Włoszczowa, ul. Żeromskiego 28, Tel. Rejestracja: 41) 38-83-766 Tel. Poradnia: 41) 38-83-867 29-100 Włoszczowa, ul. Mleczarska 11,	Farmakoterapia i psychoterapia osób uzależnionych od środków psychoaktywnych; poradnictwo i terapia osób współuzależnionych;

10.	Szkoly podstawowe, gimnazjalne i ponadgimnazjalne;	Tel. 41) 39-44-406 Zob. np. Informator Teleadresowy na stronie internetowej Starostwa Powiatowego we Włoszczowie www.powiat-wloszczowa.pl	nauczyciele zatrudnieni na stanowisku pedagoga w szkołach – szkola obok funkcji edukacyjnej jest źródłem wsparcia dla rodziców w wychowaniu dziecka między innymi poprzez dostarczanie wiedzy dotyczącej problematyki wychowania z zakresu komunikacji interpersonalnej pomiędzy rodzicami i dziećmi, profilaktyki zagrożeń, racjonalnego spędzania czasu wolnego, kształtowanie umiejętności wychowawczych poprzez zajęcia warsztatowe, udzielanie pomocy materialnej, takiej jak bezpłatne obiady, bezpłatne podręczniki, stypendia, wzmacnianie więzi wewnątrzrodzinnych, prowadzenie zajęć edukacyjnych z zakresu wychowania do życia w rodzinie w gimnazjach, szkołach ponadgimnazjalnych, a także w najstarszych klasach szkół podstawowych;
11.	Stowarzyszenie „Włoszczowa na obcasach”	29-100 Włoszczowa, ul. Jędrzejowska 79d, Tel. 41) 39-41-028 fax. wew. 10. E-mail: biuro@wloszczowanabccasach.pl www.wloszczowanabccasach.pl	działalność skoncentrowana głównie wokół integracji środowisk kobiecych powiatu włoszowskiego i wspólne podejmowanie działań na rzecz kobiet; stowarzyszenie realizuje swoje cele statutowe poprzez organizowanie, prowadzenie, finansowanie lub współfinansowanie m.in. działań na rzecz przestrzegania praw kobiet, działalności informacyjnej, promocyjnej, i wydawniczej; współdziałania z innymi instytucjami i organizacjami tego typu w kraju i za granicą; dialogu społecznego i włączanie partnerów społecznych do działań; funduszy stypendialnych dla kobiet; samopomocowych form rozwiązywania problemów społecznych; organizacji czasu wolnego kobiet i ich rodzin, wycieczek i aktywnego wypoczynku; udziału w budowaniu nowoczesnej świadomości kobiet; poradnictwa oraz doradztwa mającego na celu wspomaganie kobiet i ich rodzin; systemu motywacyjnego dla kobiet oraz wspomaganie procesu kształcenia i rozwoju osobistego, grup terapeutycznych stosownie do potrzeb, aktywizacji społecznej i zawodowej kobiet; współdziałania z właściwymi instytucjami państwowymi, prywatnymi, samorządowymi i społecznymi, sektorem gospodarczym, środkami masowego przekazu oraz z osobistościami życia publicznego zainteresowanymi problemami kobiet i ich rodzin; organizowanie i udzielanie pomocy ofiarom przestępstw i wypadków komunikacyjnych; przeciwdziałania przemocy i patologiom społecznym; działań prowadzonych na rzecz udziału kobiet w życiu publicznym i politycznym; zatrudnienia i aktywizacji zawodowej kobiet pozostających bez pracy i zagrożonych zwolnieniem z pracy, również zamieszkałych na terenach wiejskich.

2.3. Analiza SWOT⁹ sytuacji w powiecie pod kątem przeciwdziałania przemocy w rodzinie

SŁABE STRONY	MOCNE STRONY
<ol style="list-style-type: none"> 1. Wypalenie zawodowe kadry pomocy społecznej. Przeciążenie obowiązkami i niskie wynagrodzenia specjalistów. 2. Brak dostępności do poradnictwa specjalistycznego w gminach wiejskich. 3. Brak organizacji pozarządowych zajmujących się pracą z ofiarami i świadkami przemocy w rodzinie. 4. Brak Specjalistycznego Ośrodka Wsparcia dla Ofiar Przemocy w Rodzinie na terenie powiatu. 5. Brak całodobowego Ośrodka Interwencji Kryzysowej na terenie powiatu. 6. Brak programów korekcyjno-edukacyjnych dla osób stosujących przemoc w rodzinie. 7. Niskie możliwości odizolowania ofiar od sprawców przemocy czy też pomocy w znalezieniu mieszkań na terenie powiatu. 8. Brak systemu szkoleń interdyscyplinarnych. 9. Brak skutecznej współpracy i skoordynowania działań między instytucjami w zakresie walki z przemocą w rodzinie. 	<ol style="list-style-type: none"> 1. Kompetencje pracowników udzielających pomocy ofiarom. 2. Zespoły Interdyscyplinarne działające w poszczególnych gminach na terenie powiatu. 3. Punkt Interwencji Kryzysowej (poradnictwo specjalistyczne psychologiczne, prawne, socjalne i rodzinne). 4. Systematyczne podnoszenie kwalifikacji przez kadre zajmującą się problematyką przemocy w rodzinie.
ZAGROŻENIA	SZANSE
<ol style="list-style-type: none"> 1. Mity i stereotypy nt. przemocy w rodzinie silnie zakorzenione w mentalności społeczności lokalnych. 2. Silne przekonania o braku egzekwowania konsekwencji wobec osoby stosującej przemoc, o ich bezkarności. 3. Schorzenia psychiczne świadków i ofiar doznanych wskutek przemocy trwającej latami. 4. Brak środków finansowych na podnoszenie kwalifikacji kadry oraz prowadzenie programów i działań skierowanych do ofiar i świadków przemocy domowej. 	<ol style="list-style-type: none"> 1. Znowelizowana ustawa o przeciwdziałaniu przemocy w rodzinie. 2. Krajowy Program Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie. 3. Procedura „Niebieskich Kart”. 4. Systematyczne uwrażliwianie na zjawisko przemocy w rodzinie. 5. Edukacja społeczna na temat przeciwdziałania przemocy w rodzinie; współpraca służb i instytucji w tym zakresie. Kampanie społeczne, organizacja Świętokrzyskich Dni Profilaktyki.

⁹ Nazwa SWOT jest akronimem słów Strengths (mocne strony), Weaknesses (słabe strony), Opportunities (szanse w otoczeniu), Threats (zagrożenia w otoczeniu). Analizy dokonujemy w 4 perspektywach, a mianowicie 1. **Zewnętrzne pozytywne – szanse:** zjawiska i tendencje w otoczeniu, które odpowiednio wykorzystane stają się impulsem rozwoju oraz osłabiają zagrożenia. 2. **Zewnętrzne negatywne – zagrożenia:** wszystkie czynniki, które są postrzegane jako bariery dla rozwoju, utrudnienia, dodatkowe koszty działania. 3. **Wewnętrzne pozytywne – mocne strony,** czyli atuty organizacji. 4. **Wewnętrzne negatywne – słabe strony:** to konsekwencja ograniczeń zasobów i niedostatecznych kwalifikacji.

III CELE PROGRAMU

Cel główny Programu:

Przeciwdziałanie przemocy w rodzinie oraz zwiększenie dostępności i skuteczności pomocy dla rodzin, w których stosowana jest przemoc.

Cele szczegółowe Programu:

- A. Podnoszenie świadomości społecznej na temat przyczyn, mechanizmów i skutków przemocy w rodzinie;
- B. Zapewnianie ochrony i udzielanie pomocy świadkom i osobom doznającym przemocy w rodzinie;
- C. Działania edukacyjno-korekcyjne kierowane do osób stosujących przemoc;
- D. Poprawa skuteczności działań osób przygotowanych do pomagania rodzinie, w której występuje problem przemocy;

IV ZAŁOŻENIA PROGRAMU

Program dąży do rozwoju spójnego i wielopoziomowego systemu przeciwdziałania przemocy w rodzinie opartego o wyspecjalizowane zasoby instytucjonalne i ludzkie, pomiędzy którymi istnieje relacja współpracy. Podstawę Programu stanowi interdyscyplinarność i kompleksowość w podejściu do zjawiska przemocy. Oznacza to, że działania na rzecz pomocy rodzinie powinny być wykonywane przez specjalistów reprezentujących różne instytucje i organizacje, a przemoc jako zjawisko złożone i wieloaspektowe, powinna być rozpatrywana z perspektywy prawnej, psychologicznej, moralnej i społecznej

Przez realizację celów Programu zakłada się:

- 1) zmianę postaw społeczeństwa wobec zjawiska przemocy w rodzinie;
- 2) promowanie wartości rodzinnych;
- 3) edukację dzieci, młodzieży i dorosłych w zakresie skutków stosowania przemocy w rodzinie;
- 4) promowanie metod wychowawczych bez użycia przemocy.

4.1. Podstawowe nurty działań w zakresie zapobiegania przemocy w rodzinie.

Szerokie ujęcie zapobiegania przemocy w rodzinie wyznacza cztery podstawowe nurty działań kierowanych do różnych grup odbiorców:

- 1) **działania uprzedzające:** diagnozujące, informacyjne, edukacyjne, kierowane do ogółu społeczeństwa, a także do osób pracujących z ofiarami i sprawcami przemocy w rodzinie;
- 2) **działania interwencyjne:** opiekuńcze i terapeutyczne, kierowane do ofiar przemocy w rodzinie oraz pouczające i izolujące, kierowane do sprawców przemocy w rodzinie;

- 3) **działania wspierające:** psychologiczne, pedagogiczne, terapeutyczne i inne, kierowane do ofiar przemocy w rodzinie;
- 4) **działania korekcyjno – edukacyjne** kierowane do sprawców przemocy w rodzinie.

4.2. Podstawa prawna Programu.

Program będzie realizowany w oparciu o następujące akty prawne:

- ustawę z dnia 25 lutego 1964 r. - Kodeks rodzinny i opiekuńczy (Dz. U. Nr 9, poz. 59, z późn. zm.);
- ustawę z dnia 26 października 1982r. o wychowaniu w trzeźwości i przeciwdziałaniu alkoholizmowi (Dz. U. z 2002r. Nr 147, poz. 1231, z późn. zm.);
- ustawę z dnia 26 stycznia 1984 r. - Prawo prasowe (Dz. U. Nr 5, poz. 24, z późn. zm.);
- ustawę z dnia 8 marca 1990r. o samorządzie gminnym (Dz. U. z 2001r. Nr 142, poz. 1591, z późn. zm.);
- ustawę z dnia 6 kwietnia 1990r. o Policji (Dz. U. z 2002r. Nr 7, poz. 58, z późn. zm.);
- ustawę z dnia 7 września 1991r. o systemie oświaty (Dz. U. z 2004r. Nr 256, poz. 2572, z późn. zm.);
- ustawę z dnia 6 czerwca 1997r. - Kodeks karny (Dz. U. Nr 88, poz. 553, z późn. zm.);
- ustawę z dnia 6 czerwca 1997r. - Kodeks postępowania karnego (Dz. U. Nr 89, poz. 555, z późn. zm.);
- ustawę z dnia 5 czerwca 1998r. o administracji rządowej w województwie (Dz. U. z 2001r. Nr 80, poz. 872, z późn. zm.);
- ustawę z dnia 5 czerwca 1998r. o samorządzie województwa (Dz. U. z 2001r. Nr 142, poz. 1590, z późn. zm.);
- ustawę z dnia 5 czerwca 1998r. o samorządzie powiatowym (Dz. U. z 2001r. Nr 142, poz. 1592, z późn. zm.);
- ustawę z dnia 21 czerwca 2001 r. o ochronie praw lokatorów, mieszkaniowym zasobie gminy i o zmianie Kodeksu cywilnego (Dz. U. z 2005r. Nr 31, poz. 266);
- ustawę z dnia 24 kwietnia 2003 r. o działalności pożytku publicznego i o wolontariacie (Dz. U. Nr 96, poz. 873, z późn. zm.);
- ustawę z dnia 12 marca 2004r. o pomocy społecznej (Dz. U. Nr 64, poz. 593, z późn. zm.);
- ustawę z dnia 29 lipca 2005 r. o przeciwdziałaniu narkomanii (Dz. U. Nr 179, poz. 1485);
- ustawę z dnia 29 lipca 2005r. o przeciwdziałaniu przemocy w rodzinie (Dz. U. Nr 180, poz. 1493 z późn. zm.).

Powiatowy Program Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie oraz Ochrony Ofiar Przemocy w Rodzinie jest integralną częścią Krajowego Programu Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie.

4.3. Realizatorzy programu.

Jednostki samorządu terytorialnego, Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie we Włoszczowie, Ośrodki Pomocy Społecznej, Wydział Edukacji, Kultury i Spraw Obywatelskich, a także Wydział Organizacyjny, Kadr i Ochrony Zdrowia Starostwa Powiatowego we Włoszczowie, Służba Zdrowia, Poradnia Psychologiczno-Pedagogiczna we Włoszczowie, Powiatowa Komenda Policji we Włoszczowie, Sąd Rejonowy we Włoszczowie, Prokuratura Rejonowa we Włoszczowie, organizacje pozarządowe i Kościoły.

V DZIAŁANIA UPREDZAJĄCE, INTERWENCYJNE, WSPIERAJĄCE I KOREKCYJNO-EDUKACYJNE REALIZOWANE W RAMACH PROGRAMU

Nakreślone do realizacji zadania:

- A. W zakresie podnoszenia świadomości społecznej na temat przyczyn, mechanizmów i skutków przemocy w rodzinie:
 - a. zbieranie informacji, przeprowadzenie badań pozwalających określić postawy mieszkańców powiatu wobec przemocy w rodzinie;
 - b. systematyczna edukacja środowiska lokalnego odnośnie zjawiska przemocy w rodzinie, radzenia sobie z sytuacjami trudnymi, itp.
 - c. przeprowadzanie kampanii społecznych obalających mity i stereotypy na temat przemocy w rodzinie,
 - d. promocja postaw społecznych i działań wolnych od przemocy, m.in. w zakresie wychowania dzieci.

- B. W zakresie zapewniania ochrony oraz udzielania pomocy świadkom i osobom doznającym przemocy w rodzinie:
 - a. udostępnianie do publicznej wiadomości aktualnych informacji o instytucjach udzielających pomocy w sytuacjach doświadczania przemocy w rodzinie,
 - b. motywowanie osób doznających przemocy do podjęcia działań służących przerwaniu przemocy oraz ochronie ich samych i dzieci,
 - c. udzielanie pomocy i wsparcia osobom doznającym przemocy ze strony członków rodziny,
 - d. budowanie lokalnych systemów przeciwdziałania przemocy w rodzinie;

- C. W zakresie działań edukacyjno-korekcyjnych kierowanych do osób stosujących przemoc;
 - a. usprawnienie procedury interwencji wobec przemocy w rodzinie
 - b. opracowanie i realizacja programów korekcyjno-edukacyjnych dla osób stosujących przemoc w rodzinie

- D. W zakresie poprawy skuteczności działań osób przygotowanych do pomagania rodzinie z problemem przemocy;
- a. badanie zasobów oraz potrzeb w zakresie zapobiegania i zwalczania przemocy w rodzinie,
 - b. systematyczne podnoszenie wiedzy i kwalifikacji przedstawicieli różnych grup zawodowych stykających się z problematyką przemocy w rodzinie,
 - c. działania zmierzające do zmotywowania społeczności lokalnych do włączenia się w system monitorowania zjawisk związanych z przemocą,
 - d. opracowanie procedur i skoordynowanie działań dotyczących współpracy pomiędzy instytucjami zobowiązanymi do przeciwdziałania przemocy w rodzinie.

VI HARMONOGRAM DZIAŁAŃ PODEJMOWANYCH W RAMACH REALIZACJI CELÓW OPERACYJNYCH PROGRAMU

Tabela nr 6. Harmonogram działań na lata 2012-2016

CEL NADRZĘDNY						
Przeciwdziałanie przemocy w rodzinie oraz zwiększenie dostępności i skuteczności pomocy dla rodzin, w których stosowana jest przemoc						
Lp.	Cel operacyjny	Zadania	Wskaźniki	Realizatorzy	Czas realizacji	
1.	PODNIENIE ŚWIADOMOŚCI SPOŁECZNEJ NA TEMAT PRZYCZYŃ, MECHANIZMÓW I SKUTKÓW PRZEMOCY W RODZINIE					
		1.1	zbieranie informacji, przeprowadzenie badań pozwalających określić postawy mieszkańców powiatu wobec przemocy w rodzinie;	- liczba ankiet i wywiadów przeprowadzonych z mieszkańcami powiatu i specjalistami pracującymi w zakresie przeciwdziałania przemocy w rodzinie	Jednostki samorządu terytorialnego (powiat)	2012-2016
		1.2	systematyczna edukacja środowiska lokalnego odnośnie zjawiska przemocy w rodzinie, a także radzenia sobie z sytuacjami trudnymi, itp.	- ilość rozdyskutowanych poradników, ulotek, biuletynów wydawanych przez różne instytucje i organizacje - liczba artykułów/programów o tematyce przemocy i jej przeciwdziałaniu w lokalnych mediach, - liczba osób/rodzin objętych poradnictwem rodzinnym, - liczba zrealizowanych programów profilaktycznych przeprowadzanych w szkołach i liczba uczniów nimi objętych, - liczba przeprowadzonych kampanii	Jednostki samorządu terytorialnego (gmina, powiat), Policja, oświata, media lokalne/ regionalne, NGO, parafie, służba zdrowia, PP-P	2012-2016
		1.3	przeprowadzanie kampanii społecznych obalających mity i stereotypy na temat przemocy w rodzinie oraz propagujących skuteczne sposoby powstrzymywania przemocy;	- liczba przeprowadzonych kampanii	Jednostki samorządu terytorialnego (powiat), Policja, media lokalne/regionalne, NGO,	2012-2016
1.4	promocja postaw społecznych i działań wolnych od przemocy, m.in. w zakresie wychowania dzieci.	- liczba festynów rodzinnych, - liczba imprez rekreacyjno-sportowych skierowanych do rodzin, - liczba uczestniczących w nich rodzin,	Jednostki samorządu terytorialnego (gmina, powiat), NGO, parafie,	2012-2016		

	2.1	udostępnianie do publicznej wiadomości aktualnych informacji o instytucjach udzielających pomocy w sytuacjach doświadczania przemocy w rodzinie,	- liczba baz informacyjnych, - liczba wpisów, - stopień aktualizacji,	Jednostki samorządu terytorialnego, Policja, Sąd, służba zdrowia, Kościoły, NGO,	2012-2016
	2.2	motywowanie osób doznających przemocy do podjęcia działań służących przerwaniu przemocy oraz ochronie ich samych i dzieci,	- liczba punktów informacyjno-konsultacyjnych - liczba osób korzystających z pomocy świadczonej przez punkty/Punkt Interwencji Kryzysowej	Jednostki samorządu terytorialnego (gmina, powiat), NGO,	2012-2016
2.	2.3	udzielanie pomocy i wsparcia osobom doznającym przemocy ze strony członków rodziny	- liczba porad (psychologicznych, prawnych, socjalnych, rodzinnych) udzielonych w związku z przemocą w rodzinie, - liczba osób, którym udzielono pomocy i wsparcia w związku z problemem przemocy w rodzinie, - liczba osób korzystających z telefonu zaufania,	Samorząd powiatowy, samorząd gminny, NGO, Policja, PP-P,	2012-2016
	2.4	budowanie lokalnych systemów przeciwdziałania przemocy w rodzinie	- liczba powołanych zespołów interdyscyplinarnych, - liczba interwencji podejmowanych przez zespoły, - liczba rodzin, którym udzielono pomocy	Jednostki samorządu terytorialnego, Policja, oświata, Sąd, NGO, parafie, PP-P, służba zdrowia,	2012-2016
	3.1	usprawienie procedury interwencji wobec przemocy w rodzinie	- liczba wypełnionych Niebieskich Kart, - liczba wspólnych interwencji służb,	Ośrodki Pomocy Społecznej, PCPR, Policja, GKRPA, oświata, służba zdrowia	2012-2016
3.	3.2	opracowanie i realizacja programów korekcyjno-edukacyjnych dla osób stosujących przemoc w rodzinie	- liczba programów korekcyjno-edukacyjnych dla sprawców przemocy w rodzinie, - liczba instytucji/organizacji prowadzących pracę ze sprawcą przemocy, - liczba osób stosujących przemoc objęta programem korekcyjno-	Samorząd powiatowy, NGO,	2012-2016

4.1	badanie zasobów oraz potrzeb w zakresie zapobiegania i zwalczania przemocy w rodzinie	systematyczne podnoszenie wiedzy i kwalifikacji przedstawicieli różnych grup zawodowych stykających się z problematyką przemocy w rodzinie	edukacyjnym, - liczba osób stosujących przemoc, które ukończyły program korekcyjno-edukacyjny, - baza zasobów instytucjonalnych, - katalogi potrzeb, - raporty ewaluacyjne,	Jednostki samorządu terytorialnego, NGO,	2012-2016		
4.2			- liczba szkoleń, warsztatów, konferencji dotyczących przemocy w rodzinie organizowanych przez instytucje, organizacje dla służb danego resortu, - liczba realizowanych szkoleń interdyscyplinarnych i liczba ich uczestników, - liczba realizowanych nowatorskich projektów,	Jednostki samorządu terytorialnego, Policja, Sąd, służba zdrowia, NGO,	2012-2016		
4.3	działania zmierzające do zmotywowania społeczności lokalnych do włączenia się w system monitorowania zjawisk związanych z przemocą		- bazy informacyjne dla świadków przemocy w rodzinie,	Jednostki samorządu terytorialnego (gmina, powiat), Policja, NGO,	2012-2016		
4.4	opracowanie procedur i skoordynowanie działań dotyczących współpracy pomiędzy instytucjami zobowiązanymi do przeciwdziałania przemocy w rodzinie		- liczba opracowanych procedur,	Jednostki samorządu terytorialnego (gmina, powiat), Policja, oświata, służba zdrowia, GKRPA, parafie, NGO	2012-2014		
4.	POPRAWA SKUTECZNOŚCI DZIAŁAŃ OSÓB PRZYGOTOWANYCH DO POMAGANIA RODZINIE, W KTÓREJ WYSTĘPUJE PROBLEM PRZEMOCY						

VII ZADANIA POWIATOWEGO CENTRUM POMOCY RODZINIE W ZAKRESIE DZIAŁAŃ OKREŚLONYCH RAMAMI PROGRAMU

Tabela nr 7.

CEL NADRZĘDNY			
Przeciwdziałanie przemocy w rodzinie oraz zwiększenie dostępności i skuteczności pomocy dla rodzin, w których stosowana jest przemoc			
Lp.	Cel operacyjny	Zadania	
1.	PODNOSENIE ŚWIADOMOŚCI SPOŁECZNEJ NA TEMAT PRZYCZYŃ, MECHANIZMÓW I SKUTKÓW PRZEMOCY W RODZINIE	Lp.	
		1.1	<p>zbieranie informacji, przeprowadzenie badań pozwalających określić postawy mieszkańców powiatu wobec przemocy w rodzinie;</p> <p>systematyczna edukacja środowiska lokalnego odnośnie zjawiska przemocy w rodzinie, radzenia sobie z sytuacjami trudnymi, itp.</p>
		1.2	<p>przeprowadzanie kampanii społecznych obalających mity i stereotypy na temat przemocy w rodzinie oraz propagujących skuteczne sposoby powstrzymywania przemocy</p>
		1.3	<p>promocja postaw społecznych i działań wolnych od przemocy, m.in. w zakresie wychowania dzieci</p>
2.	ZAPEWNIANIE OCHRONY I UDZIELANIE POMOCY ŚWIADKOM I OSOBOM DOZNAJĄCYM PRZEMOCY W RODZINIE	2.1	<p>udostępnianie do publicznej wiadomości informacji o instytucjach udzielających pomocy w sytuacjach doświadczania przemocy w rodzinie</p>
		2.2	<p>motywowanie osób doznających przemocy do podjęcia działań służących przetrwaniu przemocy oraz ochronie ich samych i dzieci</p>
		2.3	<p>udzielanie pomocy i wsparcia osobom doznającym przemocy ze strony członków rodziny</p>
		<p>Sposób realizacji zadań – PCPR</p> <ul style="list-style-type: none"> - ankiety/ wywiady z mieszkańcami powiatu i z osobami pracującymi na rzecz przeciwdziałania przemocy w rodzinie, - opracowywanie i upowszechnianie materiałów informacyjno-edukacyjnych (ulotki, poradniki, informacje/artykuly zamieszczane na stronie internetowej PCPR) na temat przemocy w rodzinie i jej negatywnych skutków, a także sposobów radzenia sobie w sytuacjach trudnych, - rozwijanie poradnictwa rodzinnego na rzecz przeciwdziałania przemocy, - organizacja Świętokrzyskich Dni Profilaktyki na terenie powiatu - organizowanie i realizacja kampanii edukacyjnych nt. przemocy w rodzinie i zjawisk z nią związanych, - organizowanie warsztatów dla rodziców promujących metody wychowawcze wolne od przemocy (trening kompetencji rodzicielskich), - organizacja Świętokrzyskich Dni Profilaktyki na terenie powiatu - informacje udzielane w Punkcie Interwencji Kryzysowej, a także zamieszczone na stronie internetowej PCPR, - informacje zamieszczane w lokalnej prasie i miejscach publicznych na terenie powiatu, - psychoedukacja prowadzona w Punkcie Interwencji Kryzysowej 	
		<ul style="list-style-type: none"> - rozwój Punktu Interwencji Kryzysowej – poradnictwo specjalistyczne psychologiczne, prawne, socjalne, rodzinne, - prowadzenie telefonu zaufania, możliwość zgłaszania problemów drogą e-mailową - kierowanie do innych miejsc pomocy i współpraca z innymi instytucjami w celu rozwiązania problemów klienta, 	

	2.4	budowanie lokalnych systemów przeciwdziałania przemocy w rodzinie	- współpraca z gminnymi zespołami interdyscyplinarnymi w ramach grup roboczych ds. przeciwdziałania przemocy w konkretnych rodzinach; - usprawnianie działań strategicznego zespołu interdyscyplinarnego ds. przeciwdziałania przemocy w rodzinie
3.	3.1	usprawnienie procedury interwencji wobec przemocy w rodzinie	- stosowanie procedury „Niebieskich Kart”, - przeprowadzanie wspólnych interwencji służb w środowisku osób uwikłanych w przemoc,
	3.2	opracowanie i realizacja programów korekcyjno-edukacyjnych dla osób stosujących przemoc w rodzinie	- stworzenie i realizacja programu korekcyjno-edukacyjnego dla mężczyzn stosujących przemoc wobec bliskich (zob. załącznik nr 1),
	4.1	badanie zasobów oraz potrzeb w zakresie zapobiegania i zwalczania przemocy w rodzinie	- stworzenie i systematyczne uaktualnianie bazy zasobów instytucjonalnych, - badanie potrzeb m.in. szkoleniowych pracowników „pierwszego kontaktu”, - raporty ewaluacyjne,
4.	4.2	systematyczne podnoszenie wiedzy i kwalifikacji przedstawicieli różnych grup zawodowych stykających się z problematyką przemocy w rodzinie	- uczestnictwo w szkoleniach, warsztatach i konferencjach podnoszących kwalifikacje i doskonalących umiejętności w zakresie przeciwdziałania przemocy w rodzinie,
	4.3	działania zmierzające do zmotywowania społeczności lokalnych do włączenia się w system monitorowania zjawisk związanych z przemocą	- tworzenie i aktualizowanie baz informacyjnych dla świadków przemocy w rodzinie,
	4.4	opracowanie procedur i skoordynowanie działań dotyczących współpracy pomiędzy instytucjami zobowiązanymi do przeciwdziałania przemocy w rodzinie	- opracowywanie procedur przeciwdziałania przemocy w rodzinie, - stworzenie bazy „dobrych praktyk”.

VIII PRZEWIDYWANE EFEKTY REALIZACJI PROGRAMU

1. Zmiana postaw społeczeństwa wobec przemocy w rodzinie, podniesienie świadomości społecznej na temat zjawiska przemocy w rodzinie,
2. Wzrost liczby osób profesjonalnie pomagających ofiarom i sprawcom przemocy w rodzinie, poprawa jakości i skuteczności usług w zakresie przeciwdziałania przemocy w rodzinie,
3. Wzrost liczby placówek udzielających pomocy, usprawnienie działania i rozwój placówek już istniejących,
4. Spadek liczby przypadków przemocy w rodzinie,
5. Spadek liczby rodzin, w których interwencje Policji i innych służb zajmujących się przemocą w rodzinie podejmowane są wielokrotnie.

IX SPOSÓB MONITOROWANIA I SPRAWOZDAWCZOŚCI

W odpowiedzi na zlecenie resortów odpowiedzialnych za monitorowanie Krajowego Programu Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie z 2006 r. dokonywana będzie coroczna analiza jakościowa i ilościowa realizacji Powiatowego Programu Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie oraz Ochrony Ofiar Przemocy w Rodzinie.

Zgodnie z wytycznymi Krajowego Programu sprawozdawczość dotyczyć będzie:

- Instytucji pomagających ofiarom przemocy w rodzinie na terenie powiatu włoszczowskiego;
- Form udzielanej pomocy osobom doświadczającym przemocy w rodzinie;
- Form działań kierowanych do sprawców przemocy w rodzinie.

Szczegółowa prezentacja danych niezbędnych do corocznej oceny realizacji Powiatowego Programu oparta jest o analizę wskaźników Programu zaprezentowanych w tabeli nr 6 (patrz ss. 26-28).

X CZAS REALIZACJI PROGRAMU

Zakłada się, że Powiatowy Program Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie oraz Ochrony Ofiar Przemocy w Rodzinie w powiecie włoszczowskim będzie realizowany **od 2012 do 2016 r.**

XI ŹRÓDŁA FINANSOWANIA PROGRAMU

Powiatowy Program Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie oraz Ochrony Ofiar Przemocy w Rodzinie będzie finansowany przez Powiat Włoszczowski, Świętokrzyski Urząd Wojewódzki w Kielcach oraz pozabudżetowe środki pozyskiwane z różnych programów (krajowych, unijnych).

RAMOWY PROGRAM KOREKCYJNO-EDUKACYJNY WOBEC OSÓB STOSUJĄCYCH PRZEMOC W RODZINIE REALIZOWANY PRZEZ POWIATOWE CENTRUM POMOCY RODZINIE

Przeciwdziałanie przemocy w rodzinie koncentruje się głównie na działaniach adresowanych do osób doznających przemocy. Osoby te często nie chcą, z różnych przyczyn, ujawniać przemoc i współpracować. Jednym ze źródeł takiej postawy jest przekonanie o nieskuteczności jakiegokolwiek pomocy. Interwencje prawne często tylko tymczasowo zatrzymują przemoc, bowiem sprawca nie posiada umiejętności zmiany swoich zachowań, zwłaszcza, że do tej pory okazywały się one niezwykle skutecznym sposobem kontroli otoczenia. Dodatkowo, stosowanie przemocy wzmacnia zwarty system przekonań sprawcy, uzasadniający i racjonalizujący dotychczasowe działania, z kolei mechanizmy obronne powodują bagatelizację ich znaczenia. Dlatego też oprócz doskonalenia procedur interwencyjno-prawnych, bardzo ważna jest bezpośrednia praca korekcyjno-edukacyjna z osobami stosującymi przemoc.

I. ZAŁOŻENIA

- a. Najwyższym priorytetem podejmowanych wobec sprawców przemocy działań jest bezpieczeństwo, autonomia i dobro osób doświadczających przemocy w rodzinie.
- b. Program korekcyjno-edukacyjny wobec osób stosujących przemoc stanowi część całego systemu przeciwdziałania przemocy w rodzinie oraz uzupełnia różne formy interwencji prawnych i administracyjnych.
- c. Oddziaływania korekcyjno-edukacyjne wobec osób stosujących przemoc w rodzinie są prowadzone w formie programów działań psychologicznych, edukacyjnych i socjalizacyjnych, ukierunkowanych na zmianę zachowań i postaw osób stosujących przemoc poprzez nabycie umiejętności samokontroli agresywnych zachowań oraz nawiązywania i podtrzymywania partnerskich relacji z członkami rodziny.
- d. Przemoc jest zachowaniem nieakceptowanym i niedopuszczalnym, ściganym przez prawo. Za stosowanie przemocy odpowiedzialny jest tylko i wyłącznie sprawca. Nic nie usprawiedliwia przemocy, nie istnieją żadne okoliczności łagodzące dla jej stosowania.
- e. Stosowanie przemocy jest zachowaniem wyuczonym, przynoszącym sprawcy określone zyski i straty. Można nauczyć się zachowań wolnych od przemocy.
- f. Przemoc domowa jest tolerowana i wzmacniana przez postawy i poglądy wielu ludzi, które oparte są na mitach oraz stereotypach kulturowych i obyczajowych dotyczących płci, rasy, orientacji seksualnej, które usprawiedliwiają przemoc.

II. ZAWARTOŚĆ MERYTORYCZNA PROGRAMU ODDZIAŁYWAŃ KOREKCYJNO-EDUKACYJNYCH DLA OSÓB STOSUJĄCYCH PRZEMOC W RODZINIE

Zawartość programu korekcyjno-edukacyjnego wobec osób stosujących przemoc w rodzinie uwzględnia podejmowanie działań w następujących obszarach:

- a. Edukacja na temat zjawiska przemocy, jej form, mechanizmów, negatywnych konsekwencji jej stosowania, przekonań, postaw, stereotypów i innych czynników kulturowych usprawiedliwiających i utrwalających przemocowe zachowania. Przygotowanie do wzięcia pełnej odpowiedzialności moralnej i psychologicznej za swoje czyny.
- b. Rozpoznawanie i zmiana systemu przekonań i postaw osobistych w drodze analizy działań sprawcy, jego intencji, przekonań, postaw i nastawień emocjonalnych, które wzmacniają stosowanie przemocy. Promocja wartości i postaw, stanowiących konstruktywną alternatywę wobec stosowania przemocy w rodzinie, praw człowieka i wartości rodzinnych.
- c. Zmiany behawioralno-poznawcze na skutek ćwiczenia konstruktywnych form myślenia i reagowania, kształtowania umiejętności komunikacji interpersonalnej, samokontroli i rozwiązywania konfliktów bez użycia przemocy.

III. PODSTAWOWE ELEMENTY REALIZACJI PROGRAMU KOREKCYJNO-EDUKACYJNEGO DLA OSÓB STOSUJĄCYCH PRZEMOC W RODZINIE

- a. Sposób kwalifikowania do programu z uwzględnieniem specyfiki różnych grup sprawców:
 - osoby skazane za czyny związane ze stosowaniem przemocy w rodzinie, odbywających karę pozbawienia wolności w zakładach karnych albo wobec których sąd warunkowo zawiesił wykonanie kary, zobowiązując je do uczestnictwa w oddziaływaniach korekcyjno-edukacyjnych;
 - osoby stosujące przemoc w rodzinie, które uczestniczą w terapii leczenia uzależnienia od alkoholu lub narkotyków, lub innych środków odurzających, substancji psychotropowych albo środków zastępczych, dla których oddziaływania korekcyjno-edukacyjne mogą stanowić uzupełnienie podstawowej terapii;
 - osoby, które w wyniku innych okoliczności zgłoszą się do uczestnictwa w programie korekcyjno-edukacyjnym.

Zatem uczestnikami programu mogą być:

 - osoby samodzielnie zgłaszające się,
 - osoby kierowane przez sąd, skazane za przestępstwo przeciwko rodzinie ze stwierdzeniem sprawstwa przemocy, korzystające z warunkowego zawieszenia wykonywania kary pozbawienia wolności,
 - osoby kierowane przez organy ścigania objęte procedurą Niebieskiej Karty,
 - osoby zobowiązane przez inne organy, instytucje i organizacje.
- b. Specyfika poszczególnych grup sprawców przemocy wymaga opracowania szczegółowych zasad selekcji i naboru uczestników opartych o dokonanie rozpoznania diagnostycznego.
- c. Grupy objęte programem są jednorodne pod względem płci – mężczyźni.
- d. Warunkiem przyjęcia osoby do grupy jest uznanie przez nią faktu stosowania przemocy we własnej rodzinie.

- e. Osoby stosujące przemoc, u których rozpoznano uzależnienie od alkoholu w pierwszej kolejności kierowane są na leczenie odwykowe.
- f. Podstawową formą oddziaływań korekcyjno-edukacyjnych jest praca grupowa. Zajęcia odbywają się w małych grupach – maksymalnie 15 osób.
- g. Do udziału w programie nie mogą być przyjmowane osoby:
 - o z poważnymi zaburzeniami emocjonalnymi, zaburzeniami osobowości,
 - o uzależnione od alkoholu lub środków psychoaktywnych, które nie odbyły podstawowego etapu leczenia.
- h. W pierwszej fazie uczestnictwa w programie uzyskuje się i opracowuje informacje o funkcjonowaniu poszczególnych członków grupy, ich sytuacji życiowej i specyfice stosowanej przez nich przemoc – tzw. wstępne rozpoznanie diagnostyczne.
- i. Informacje o życiu osobistym uczestników programu objęte są zasadą poufności, z wyjątkiem informacji dotyczących czynów bezprawnych.
- j. W razie konieczności przewidziane jest również dokonanie pogłębionej diagnozy funkcjonowania i przeszłości uczestników programu.
- k. Reguły uczestnictwa w programie opracowane są w formie dokumentu podpisywanego przez uczestników.
- l. W czasie uczestniczenia osób stosujących przemoc w programie nawiązywany jest i podtrzymywany kontakt z ich rodzinami w celu uzyskiwania rzetelnych informacji na temat zachowania sprawców poza grupą oraz dokonywanych postępów.
- m. Zachowanie osób stosujących przemoc w rodzinie jest monitorowane, zarówno w trakcie realizacji programu, jak i po jego zakończeniu.

IV. PRZEWIDYWANE REZULTATY ODDZIAŁYWAŃ KOREKCYJNO-EDUKACYJNYCH WOBEC OSÓB STOSUJĄCYCH PRZEMOC W RODZINIE

- 1) Podniesienie poziomu wiedzy sprawców na temat przemoc w rodzinie,
- 2) Podniesienie świadomości własnych zachowań przemocowych wobec bliskich i ich negatywnych konsekwencji,
- 3) Rozwój samokontroli oraz umiejętności konstruktywnego rozwiązywania konfliktów,
- 4) Zmiana postaw i przekonań sprawcy na temat przemoc w rodzinie,
- 5) Podniesienie poziomu jakości pomocy udzielanej sprawcom przemoc i rodzinom dotkniętym przemocą,
- 6) Zmniejszenie społecznej tolerancji dla przemoc w rodzinie.